

Til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

nve@nve.no

Fråsegn – justert søknad for nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget

Saksnummer: 202320330

Frå: Tor Eivind Nybø, Odlandsvegen 38, 5760 Røldal – gnr. 30 bnr. 292, Ullensvang kommune
Røldal, 19.09.2026

Eg er næraste nabo til Røldal 2 kraftstasjon og deponi Fjetland. Bustaden min (Odlandsvegen 38) ligg rett over Odlandsvegen frå kraftstasjonsområdet ved Lynghamrane og frå den planlagde utfyllinga i Røldalsvatnet, i høgde 384 moh – like over HRV på 380. Fråsegna gjeld dei endringane i den justerte søknaden som rårar eigedomen min direkte, og som eg meiner er utilstrekkeleg vurderte i tilleggsvurderinga frå Norconsult.

Innleiingsvis viser eg til at konsesjonæren etter konsesjonsvilkåra – post 21 i kgl.res. 3. mai 1974, jf. tilsvarende vilkår i 1962-konsesjonen – pliktar å treffe naudsynte tiltak for å avhjelpe dei skadar og ulemper som reguleringane fører med seg for bygdefolket sine interesser. Krava mine nedanfor må lesast i lys av denne plikta.

1. Deponi Fjetland – auke til 530 000 m³ og massekvalitet

I justert løysing aukar deponi Fjetland frå 450 000 til 530 000 m³ sprengstein, i strandsona i Røldalsvatnet rett utanfor bustaden min. Norconsult vurderer auken til å ha «liten betydning for den visuelle framtoningen». Det er utilstrekkeleg av tre grunnar:

Massekvalitet og forureining. Fyllitt er ein utbreidd bergart i Røldal-Suldal-området, og fyllitt kan ha syredannande potensial med utlekking av metall og senka pH-verdi for gjennomstrøymande vatn. Det er opplyst at Statsforvaltaren i Rogaland på dette grunnlaget har rådd Statens vegvesen frå å bruke fyllittmasse til fylling i R13-prosjektet i Rødslane, med tilvising til naturmangfaldlova § 9, og at Norges geologiske undersøkelse (NGU) har påvist tilsvarende syredannande potensial i fyllitt frå Stavanger-området og Vindafjord. Eg viser vidare til at Røldal vassverk skal ha grunnvassbrønner i same området (Kalvsøyna). Eit deponi på over 500 000 m³ sprengstein av ukjend kvalitet, plassert direkte i Røldalsvatnet, må på denne bakgrunnen underleggjast kjemisk analyse av massane og ei konkret vurdering etter forureiningslova før eventuelt løyve.

Tunnelmasse. Massane til deponiet er tunnelstein, som på grunn av høgt spesifikt sprengstofforbruk inneheld mykje finstoff og støv og er dårleg eigna som byggjemateriale. Lyse si framstilling av deponiet som ei «heving av dei landskapsmessige kvalitetane» eller eit framtidig friområde står i kontrast til kva massen faktisk er.

Nærleik. Som næraste nabo blir eg direkte råka av utsikt, støv, avrenning og varig arealbeslag frå deponiet. Etter post 28 i konsesjonsvilkåra (kgl.res. 3. mai 1974) skal plassering av sten- og jordmassar skje i samråd med kommunen og utformast minst mogleg skjemmaende, med forsvarleg opprydding. Auken på 80 000 m³ må difor vurderast konkret for den næraste busetnaden, ikkje berre som ein liten del av eit stort deponi.

2. Portal- og riggområde flytta nærare bustaden min

Adkomst-/portalområdet til Røldal 2 er i justert løysing flytta ca. 70 m mot nord, og riggområdet er noko utvida. Norconsult skriv sjølv at dersom arealet framfor portalen vert planert ut med høge skjeringar, «vil det åpne opp for synlighet fra minst ett bolighus på Fjetland». Det bustadhuset er mitt (Odlandsvegen 38, gnr. 30 bnr. 292). Samstundes står det i rapporten at «hvor stort det permanente arealet for portal vil bli er foreløpig ikke avklart».

Det er ikkje tale om at anlegget tek utsikt frå eigedomen min, men om at det kjem eit nytt byggverk inn i utsynet mitt som eg vil sjå frå bustaden. Eg kan ikkje akseptere at eit inngrep med slik visuell verknad på bumiljøet vert lagt ut på høyring utan at endeleg utforming og synlegheit er avklart. Eg krev at portalområdet vert utforma og skjerma slik at det vert minst mogleg synleg frå eigedomen min, og at dette vert fastsett som bindande vilkår før eventuelt løyve.

3. Frostrøyk – auka isfritt areal utan driftsvilkår

Auka slukeevne i Røldal 2 vil ifølgje Norconsult «sannsynligvis føre til et større isfritt parti» i den austlege delen av Røldalsvatn, og dermed større areal der det dannar seg frostrøyk. Dette skal etter deira syn oppvegast av at avløpet vert lagt djupare, men vurderinga er reint kvalitativ – det er ikkje lagt fram nokon modell eller berekning.

Bustaden min er alt i dag periodevis utsett for frostrøyk og rim frå det isfrie partiet ved kraftverksutløpet. Ei større isfri flate vil auke denne frostrøyk- og rimbelastringa ytterlegare – med meir ising, redusert sikt og større fukt- og isbelasting på bygningskroppen, og dermed risiko for raskare slitasje på kledning, overflater og beslag og auka vedlikehald.

Samstundes stadfestar Lyse Kraft at det «per i dag ikke [er] lagt opp til driftsstans når det oppstår frostrøyk». Eg krev at den auka frostrøyk-belastringa på den næraste busetnaden – medrekna fukt- og isbelasting på bygningar – vert konkret utgreidd, og at det vert sett driftsvilkår som avgrensar frostrøyk mot busetnaden.

4. Vasstandsvariasjon og flaumfare i Røldalsvatn

Justert løysing gjev auka kapasitet på om lag +20 m³/s inn i Røldalsvatn ved turbinering og ca. 15 m³/s ut ved pumping, og Norconsult ventar «noe mer variasjon i vannstand utover vinteren». Hyppigare og raskare nivåendring rett utanfor eigedomen min påverkar strandsona, isforhold og tryggleik. Verknadene av den auka pumpekapasiteten for den næraste busetnaden er ikkje talfeste, og bør utgreiast før eventuelt løyve.

Eg har alt konkret erfaring med kva det inneber når magasinet vert køyrt hardt og lagt høgt. Under flaumen 13.–15. oktober 2018 hadde Røldalsvatnet lege på øvre reguleringsgrense (kote 380) i meir enn 14 dagar då det kom store nedbørs- og snøsmeltingsmengder, og vatnet steig til over kote 382. Same hending skjedde i oktober 2014 – to flaumar på fire år. Begge gongene fekk eg vassinntrenging i kjellaren i bustaden min. I 2018 vart i tillegg drikkevatnet i Røldal forureina (kokepåbod), og transformatoren til pumpestasjonen stod i vatn og var i fare for å havarere.

Dette er ikkje berre eit spørsmål om ulempe, men om overhaldinga av manøvreringsreglementet. Manøvreringsreglementet for Røldal-Suldalsvassdragene (kgf.res. 3. mai 1974) set øvre grense for Røldalsvatnet til kote 380, og reglementet oppgir – i motsetnad til mellom anna Valldalsmagasinet (flaumstigning til kote 746) og Votna (til kote 1020,75) – inga tillaten flaumstigning over øvre grense

for Røldalsvatnet. Post 25 i konsesjonsvilkåra (kgf.res. 3. mai 1974) fastset at vasslippinga skal skje i samsvar med reglementet, og at konsesjonæren kan påleggjast tvangsmulkt ved brot. Ei drift som konstant legg seg i øvre sjikt utan tilstrekkeleg margin før varsla flaum, slik eg har opplevd to gonger, er vanskeleg å sameine med desse grensene.

Auka pumpekapasitet og meir marknadsstyrt drift trekkjer i retning av at magasinet vert køyrt endå hardare og halde endå høgare. Eg krev difor at det som del av denne saka vert stilt konkrete og etterprøvbare krav til manøvrering og flaumtapping som sikrar reell margin mot kote 380 i forkant av varsla flaum, slik at busetnaden på Fjetland ikkje på nytt vert utsett for vassinntrenging og skade.

5. Anleggsfasen – trafikktryggleik og skuleveg

Røldal 2 har ei byggetid på om lag 4–5 år, med deponering av 530 000 m³ masse, anleggstrafikk, støy og støv – alt rett utanfor bustaden min. Odlandsvegen langs vatnet mot Odland er skuleveg for borna mine og for born som bur lenger ute langs vatnet. Fleire år med tung anleggstrafikk til kraftstasjon og deponi på denne strekninga er ein alvorleg trafikktryggleiksrisko for borna som ferdast her dagleg.

Eg ber om at det vert sett bindande vilkår om støy- og støvgrenser, arbeidstider og trafikkavvikling gjennom heile anleggsperioden, og at det særleg vert stilt konkrete krav til tryggleik på skulevegen langs Odlandsvegen – mellom anna fartsgrenser, køyremønster og tidspunkt for tungtransport tilpassa skulebarna si ferdsel.

6. Framtidig bruksverdi av eigedom og strandsone

Røldalsvatnet og strandsona rett utanfor eigedom min har ein bruksverdi som strekkjer seg lenger enn kraftproduksjon – som bomiljø, nærområde og for framtidig utvikling i Røldal. Di meir vatnet vert lagt inn i marknadsstyrt pumpekraftregulering, og di større deponiet i strandsona vert, di vanskelegare blir det å byggje framtidig bruk rundt vatnet. Denne varige svekkinga av bruksverdien for den næraste busetnaden er ikkje vurdert opp mot kraftnyttan i tilleggsvurderinga, og eg ber om at NVE tek dette omsynet med i vurderinga.

Eg viser til at NVE sjølv, i brev av 20.08.2004 om konsesjonsforholda i Røldal-Suldal, har opplyst at det ved revurderinga kan vurderast om delar av reguleringa bør takast ut, og at NVE fører tilsyn med at anlegga vert drivne slik at tryggleiken for menneske, miljø og eigedom vert teken vare på. Eg ber om at desse omsyna – medrekna alternativet der Røldalsvatnet ikkje vert nytta som pumpekraftmagasin – vert reelt vurderte for den næraste busetnaden.

Konklusjon

Som næraste nabo meiner eg at konsekvensane av dei justerte planane for min eigedom er utilstrekkeleg utgreidde, og at fleire av vurderingane byggjer på uavklarte føresetnader. Eg kan ikkje støtte søknaden slik han ligg føre.

Dersom NVE likevel går vidare, krev eg – med tilvising til konsesjonæren si plikt etter post 21 i konsesjonsvilkåra – konkrete og bindande vilkår for:

- kjemisk analyse og forureiningsvurdering av deponimassane i Fjetland, med omsyn til fyllitt/syredanning og grunnvassbrønnane på Kalvsøyna;

- utforming og skjerming av portal- og riggområdet slik at det vert minst mogleg synleg frå eigedomen min;
- konkret frostrøyk-utgreiing og driftsvilkår som avgrensar frostrøyk mot busetnaden;
- utgreiing av vasstandsvariasjonen i Røldalsvatn, og etterprøvbare manøvrerings-/flaumtappingskrav som sikrar reell margin mot kote 380 før varsla flaum, jf. manøvreringsreglementet og dokumentert vassinntrenging i 2014 og 2018;
- støy-, støv-, arbeidstids- og trafikkvilkår i anleggsfasen, med særlege tryggleikskrav for skulevegen langs Odlandsvegen.

Med helsing

Tor Eivind Nybø

Odlandsvegen 38, 5760 Røldal